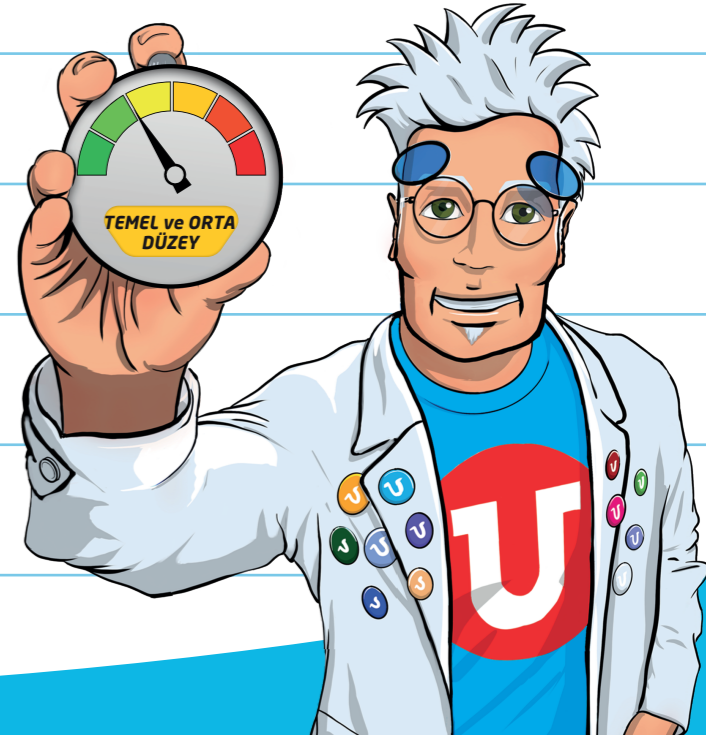

TYT Temel ve Orta Düzey
Türkçe Soru Bankası

Cümle Oluşturma – Boşluk Tamamlama –
Kesin Yargı – Cümle Birleştirme

Hilal Evran

CÜMLE OLUŞTURMA- BOŞLUK TAMAMLAMA- KESİN YARGI-CÜMLE BİRLEŞTİRME

Cümleden Çıkarılabilecek Yargı

Cümleden Çıkarılamayacak Yargı

Cümle Tamamlama

Cümle Oluşturma (Kelimeleri Doğru Sıralama)

Cümleden Çıkarılabilecek Yargı

- Bir cümle verilir ve bu cümlede anlatılmak istenenin veya cümleden çıkarılabilecek yargının ne olduğu sorulur.
- Bu tip soruların çözümünde yapılması gereken, verilen cümleyi yorumlayarak cümlenin söyleniş sebebinin bulunmasıdır. Çünkü hiçbir cümle boş yere söylenmez, her cümlenin bir söyleniş amacı vardır. İşte bu tip sorularda bize düşen onu bulmaktır. Biz buna cümlenin ana düşüncesi de diyebiliriz.
- "Bu cümlede yazar bize ne demek istedi?" sorusuyla anlatılmak isteneni bulabiliriz.

Cümleden Çıkarılamayacak Yargı

- Bir cümle verilir ve bu cümleden çıkarılamayan ya da cümlenin anlamıyla çelişen yargıları bulmamız istenir.
- Yapılacak iş verilen cümleyi yorumlayarak cümleden çıkarılabilecek yargıları bulmaktır. Sorular dört seçenekten oluştuğuna göre, seçeneklerin üçündeki yargılar, verilen cümleden çıkarılabilecek niteliktedir. Dolayısıyla cümleden çıkarılabilecek yargılar belirlenince, cümleden çıkarılamayacak yargı kendiliğinden ortaya çıkacaktır. Bu süreçte cümle çok iyi okunmalı, hangi ifadeden nasıl bir sonuç çıkarılabileceği iyi tespit edilmelidir.

Cümle Tamamlama

- Verilen cümlelerde veya karşılıklı konuşma metinlerinde boş bırakılan yerlerin anlam bütünlüğünü ve uyumunu sağlayacak şekilde doldurulmasıdır.
- Yapılacak iş, cümlenin gelişinden çıkarılan anlam doğrultusunda boşlukları doldurmaktır. Bu yapılırken dil bilgisi kuralları göz önünde bulundurulmalıdır. Yani eklenecek sözcüklerin hem anlamca hem de yapıca cümleye uygunluk taşıması gerekir.
- Tamamlanacak ve tamamlayacak cümleler ya da sözler arasında;
 - Anlamsal ilişki doğru kurulmalıdır.
 - Zaman ve kişi yönünden uyum olmalıdır.
 - Cümleleri anlamca bağlamak için uygun bağlaçlar kullanılmalıdır.

Cümle Oluşturma (Kelimeleri Doğru Sıralama)

- Sözcük ya da sözcük gruplarına ayrılmış olarak verilen cümlelerin genellikle anlamlı ve kurallı bir cümle haline getirilmesi istenir.
- Yapılacak iş, öncelikle yüklemi belirlemek ve eğer kurallı bir cümle isteniyorsa yüklemi sona yerleştirmek, daha sonra varsa edat gruplarını, bağlaçları ve tamlamaları bulmaktır.

Örnek:

Birtakım atasözleri çifte yargılı, çifte kurallıdır.

- I. Çok mal haramsız, ----
- II. Paran çoksa kefil ol, ----
- III. Aç bırakma, hırsız edersin; ----
- IV. Suyun yavaş akanından, ----

Buna göre numaralanmış yargılarda boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

- A) insanın yere bakanından kork.
- B) işin yoksa şahit ol.
- C) yarım hoca dinden eder.
- D) çok söyleme, arsız edersin.
- E) çok laf yalansız olmaz.

Örnek:

“Özür dilesen bile seni affetmeyecekmiş.”

**Bu cümleden kesin olarak çıkarılabilecek yargı aşağıdaki-
lerden hangisidir?**

- A) Özür dilemesi söz konusu olan kişi suçludur.
- B) Özür dileme eylemi henüz gerçekleşmemiştir.
- C) Koşul gerçekleşince sonucun değişip değişmeyeceği belli değildir.
- D) Haberi getiren kişi dedikoducu biridir.
- E) Haberi getiren kişinin doğru söylediğinden emin olunamaz.

Örnek:

- I. Duygusal zekâ, duygusal farkındalık düzeyimiz ve duygularla başa çıkabilme becerimizdir.
- II. Duygusal zekâ sayesinde hareketlerimize karar verir ve olumlu sonuçlar veren kararlar alırız.

Bu iki cümlede ifade edilenlerin anlamca doğru bir biçimde birleştirilmiş hâli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Duygusal farkındalık seviyemiz ve duygularla başa çıkamadaki yeteneğimiz olan duygusal zekâ sayesinde olumlu kararlar alır, uygularız.
- B) Hareketlerimizin nasıl olacağına duygusal zekâmız sayesinde karar veririz ve bu da farkındalık düzeyimizi belirler.
- C) Duygusal zekâ düzeyi, bir insanın davranışları ve duygularıyla başa çıkabilme becerisinde kendini gösterir.
- D) Farkındalığı az ve duygularıyla başa çıkmakta zorlanan insanların duygusal zekâ seviyesi hareketlerinde belli olur.
- E) Toplumsal farkındalıklar duygusal zekâyla algılanır ve bireysel tavırlarla ortaya konan bir farklılıktır.

Örnek:

“Param yetseydi bu gömlekten de iki tane alacaktım.”

Bu cümle ile ilgili olarak beş farklı kişi aşağıdaki çıkarımları yapmıştır.

Buna göre aşağıdaki çıkarımlardan hangisi kesin olarak doğrudur?

- A) Bu adam modayı izliyor.
- B) Adamın en az iki gömleğe ihtiyacı var.
- C) Adamın parasal durumu hiç iyi değil.
- D) Demek ki gömlek almaktan vazgeçti.
- E) Birden fazla gömleğe sahip.

Örnek:

- I. Türk edebiyatı tarihinde “ilk yerli roman” olma özelliğine sahip olan *Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat* adlı eseri kaleme almıştır.
- II. Şemsettin Sami, dilci olarak tanınsa da edebiyatın birçok türünde de kalem oynatmıştır.

Bu iki cümlede ifade edilenlerin anlamca doğru bir biçimde birleştirilmiş hâli aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Türk edebiyatında dilci olarak tanınan Şemsettin Sami'nin *Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat*'ından önce roman türünde kimse eser vermemiştir.
- B) Edebiyatımızın ilk roman örneği olan *Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat*'ı, dilci olarak bilinen ancak birçok türde de eser veren Şemsettin Sami yazmıştır.
- C) Birçok türde eser veren Şemsettin Sami, Türk edebiyatında ilk roman olan *Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat*'ı yazarak tarihe geçmiştir.
- D) Şemsettin Sami, dil ile ilgili çalışmalarından çok ilk romanı olan *Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat* ile tanınmaktadır.
- E) Dil çalışmalarıyla bilinen Şemsettin Sami, ilk roman örneği olan *Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat* ile edebiyatçı yönünü de ortaya koymuştur.

Örnek:

- I. Bir kişi, normal egzersiz rutinini aniden terk ettiğinde vücudu da yaptığı birçok faydalı şeyi bir anda yapmayı bırakır.
- II. Vücudun fiziksel aktivitelere olan bağlılığının kesilmesi, spor yapmanın vücuda kazandırdıklarının bir bir gitmesi anlamına gelir.

Yukarıda verilen II numaralı cümleyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) I. cümlede ifade edilmiş konuyla çelişen farklı bir durumdan söz edilmektedir.
- B) I. cümlede anlatılan durumun sebep olduğu bir olumsuzluk açıklanmaktadır.
- C) I. cümledeki durumun, beden sağlığını neden daha fazla etkilediği açıklanmaktadır.
- D) I. cümlede belirtilen durumun her bireyde gerçekleşmediği örneklenmektedir.
- E) I. cümlede belirtilen durumun bilimsel olarak kanıtlandığı gösterilmektedir.

Örnek:

“Yine mi bulgur pilavı, bıktım artık bu yemekten; başka bir şey yok mu pişirilecek?”

Bu cümleden çıkarılacak kesin sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bu öfkeli kişi bulgur pilavını hiç sevmiyor.
- B) Ailenin gelir düzeyi çok düşük.
- C) Evde sık sık bulgur pilavı pişiyor.
- D) Bulgur pilavı pişirmek, evdeki ilgili kişinin kolayına geliyor.
- E) Aslında evde başka yemekler için de erzak var.

Örnek:

Bazı bilim insanları yanlış, anlaşılmaz bir Türkçe ile yazıyorlar. Üstelik bunlar edebiyatçı olmadıklarını ileri sürerek hoş görülmelerini istiyorlar. Oysa ----.

Bu cümle aşağıdaki cümlelerin hangisiyle devam ederse anlam bütünlüğü bozulmuş olur?

- A) özellikle eğitim almış insanların anlaşılır bir yazı dilinin olması gerekir
- B) bilim insanları makale yazarken dilin imkânlarını en çok kullanan kişilerdir
- C) dil alanında eğitim almış kişiler söz veya yazıda dilin kurallarına dikkat ederler
- D) bilimsel yazılarda dilin doğru kullanılmaması, bağışlanacak bir şey değildir
- E) yazım ve noktalama kurallarına bağlı kalınmazsa doğru aktarım olmaz

Örnek:

- Konuşmayı erken öğrendim ---- susmayı öğrenmem için yaşlanmam gerekti.
- İsteddiğiniz evrakları getireceğim ---- okuyabileceğinizi sanmıyorum.
- Kırk elli adım uzaklaşmıştı ---- iki iri kanadın havada çarpışmasından çıkan boğuk bir gürültü işitti.
- Takımımız iyi mücadele etti ---- yenilmekten kurtulamadı.

Bu cümlelerde boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

A) ki

B) fakat

C) ancak

D) ama

E) çünkü

